

Siseministri määruse „Siseministri määruste täiendamine seoses majutusteenuse kasutaja andmete töötlemisega“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Turismiseaduse (edaspidi *TurS*) §-s 24 on reguleeritud majutusteenuse kasutaja registreerimist ja registreeritud andmete töötlemist Politsei- ja Püürivalveametis (edaspidi *PPA*) ning julgeolekuasutustes. Nõue majutusteenuse kasutaja registreerida tuleneb Schengeni konventsiooni¹ artiklist 45 ja on Schengeni kompensatsioonimeede², et toetada peamiselt järgmisi eesmärke:

- 1) ennetada ohtu riigi sisejulgeolekule;
- 2) tõhustada kriminaalmenetlust;
- 3) teha kindlaks kadunuks jäänud või õnnetuse ohvriks langenud isikute staatus.

Eelnõuga ei tekitata isikutele ega asutustele majutusteenuse kasutaja andmete registreerimisel või registreeritud andmete töötlemisel **uusi õigusi ega kohustusi**. Kaheksasse andmekogusse kaheksa käsitsipäringu tegemise asemel võetakse üksnes kasutusele **turismiinfosüsteem**, mis võimaldab teha majutusteenuse kasutaja andmete alusel ühe automaatpäringu kaheksasse andmekogusse korraga.

Turismiinfosüsteemis saab riskihinnangu alusel küsitud andmeid kontrollida, et tuvastada, kas majutusteenuse kasutaja:

- on rikkunud välismaalase Eestisse saabumise, Eestis ajutise viibimise, Eestis elamise, Eestist lahkumise või Eestis töötamise tingimusi,
- on tagaotsitav või teadmata kadunud või
- ohustab avalikku korda või riigi julgeolekut.

Eelnõu eesmärk on tagada majutusteenuse kasutaja andmete PPA ja Interpoli andmekogudes töötlemise **õigusselgus ja läbipaistvus**. Selleks sätestatakse, millistesse andmekogudesse majutusteenuse kasutaja andmete alusel automaatpäringuid tehakse ja kui kaua neid andmeid säilitatakse.

Eelnõu suurendab andmetöötamise läbipaistvust, kuid **ei avalda kokkuvõttes olulist mõju**, sest PPA-l ja julgeolekuasutustel on ka praegu õigus majutusteenuse kasutaja andmeid töödelda.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi õigusnõunik Kaspar Lepper (kaspar.lepper@siseministeerium.ee) koostöös PPA arenduseksperdi Annika Lauguga (annika.lauk@politsei.ee).

Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Kertu Nurmsalu (tel 612 5084, kertu.nurmsalu@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Siseministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Heike Olmre (tel 612 5241, heike.olmre@siseministeerium.ee).

¹ 14. juuni 1985. aasta konventsioon, millega rakendatakse 14. juuni 1985. aasta Schengeni lepingut Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel nende ühispiiridel kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta. – [EÜT L 239, 22.09.2000, lk 19–62](#).

² Tegevus, mis kompenseerib piirikontrolli kaotamist Schengeni ala sisepiiridel.

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõu ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

Eelnõu on seotud Euroopa Liidu õigusega: eesmärk on viia majutusteenuse kasutaja andmete elektroonilise töötlemise regulatsioon vastavusse lisaks isikuandmete kaitse seadusele isikuandmete kaitse üldmäärusega³. Samuti andis Euroopa Komisjon 2023. aasta Schengeni hindamise tulemusena Eestile soovitusetõhustada selliste andmete elektroonilist töötlemist, arvestades vajadust tagada isikuandmete kaitse.

Eelnõuga muudetakse:

- 1) siseministri 1. juuli 2020. aasta määrust nr 25 „Eestis seadusliku aluseta viibivate ja viibinud välismaalaste andmekogu põhimäärus“ (edaspidi *ILLEGAL 2 põhimäärus*) avaldamismärkega RT I, 28.12.2023, 6;
- 2) siseministri 22. märtsi 2023. aasta määrust nr 6 „Migratsioonijärelevalve andmekogu põhimäärus“ (edaspidi *MIGIS-e põhimäärus*) avaldamismärkega RT I, 28.12.2023, 14;
- 3) siseministri 22. detsembri 2009. aasta määrust nr 92 „Politsei andmekogu põhimäärus“ (edaspidi *POLIS-e põhimäärus*) avaldamismärkega RT I, 25.08.2023, 5 ja
- 4) siseministri 7. detsembri 2022. aasta määrust nr 40 „Sissesõidukeeldude riikliku registri põhimäärus“ (edaspidi *SKEELD-i põhimäärus*) avaldamismärkega RT I, 13.12.2022, 1.

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärk on teha vajalikud muudatused, et suurendada majutusteenuse kasutaja andmete PPA ja Interpoli andmekogudes töötlemise selgust ja läbipaistvust. Selleks võtab PPA kasutusele turismiinfosüsteemi, mis võimaldab võrrelda majutusteenuse kasutaja andmeid järgmiste andmekogude andmetega:

- Eestis seadusliku aluseta viibivate ja viibinud välismaalaste andmekogu (edaspidi *ILLEGAL 2*);
- elamislubade ja töölubade register (edaspidi *ETR*);
- Interpoli andmekogud;
- politsei andmekogu (edaspidi *POLIS*);
- Schengeni infosüsteem (edaspidi *SIS*);
- sissesõidukeeldude riiklik register (edaspidi *SKEELD*);
- viisa infosüsteem (edaspidi *VIS*);
- viisaregister.

Oluline on märkida, et TurS-i § 24 lõike 8 kohaselt ei vaheta majutusteenuse osutaja ning PPA ja julgeolekuasutused andmeid automaatselt ja pidevalt. Majutusteenuse kasutaja andmete töötlemine on sarnane Schengeni kompensatsioonimeede nagu Euroopa Liidu siseste lendude broneeringuinfo kogumine ja edastamine, ning arvestades analoogset Euroopa Kohtu praktikat⁴, tuleb pärida majutusteenuse osutajalt andmeid riskihinnangu alusel. Seega ei võimalda kehtiv õigus näiteks tagaotsitava väljasõelumiseks kõigi majutusteenuse kasutajate andmete masstöötlust.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus). – [ELT L 119, 04.05.2016, lk 1–88](#).

⁴ Euroopa Kohtu 21. juuni 2022. aasta otsus kohtuasjas C-817/19 P, Ligue des droits humains vs. Conseil des ministres, [ECLI:EU:C:2022:491](#), p 174.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Et tagada andmetöötluse selgus ja läbipaistvus, tuleb näidata, milliseid andmeid millises andmekogus töödeldakse. Eelnõus lähtutakse majutusteenuse kasutaja andmete töötlemise seadusjärgsetest eesmärkidest ning turismiinfosüsteemi kasutusele võtmiseks täiendatakse peaaesjalikult MIGIS-e ja POLIS-e põhimäärust. MIGIS-e põhimääruses nähakse ette välismaalasest majutusteenuse kasutaja andmete töötlus migratsioonijärelevalveks ning POLIS-e põhimääruses majutusteenuse kasutaja andmete töötlus kriminaalmenetluse tõhustamiseks ning tagaotsitavate ja teadmata kadunute leidmiseks.

Turismiinfosüsteem registreeritakse riigi infosüsteemi halduse infosüsteemis (RIHA) MIGIS-e ja POLIS-e infosüsteemide andmevahetuskihhi alamsüsteemiks.

Eelnõu koosneb neljast paragrahvist.

Eelnõu §-de 1 ja 4 kohaselt täiendatakse ILLEGAL 2 ja SKEELD-i põhimäärust selliselt, et nendest nähtub selgelt andmevahetus migratsioonijärelevalve andmekoguga (edaspidi *MIGIS*). Andmevahetus seisneb automaatpäringus, millega selgitatakse välja, kas välismaalane viibib või on viibinud Eestis seadusliku aluseta või on talle kehtestatud sissesõidukeeld.

Lisaks teeb turismiinfosüsteem päringuid ETR-i ja viisaregistrisse. Nende põhimäärustes⁵ ei ole praegu liidestatud andmekogusid loetletud, vaid PPA-l on õigus andmeid kasutada seadusjärgsete ülesannete täitmiseks. Seega ei muudeta eelnõuga ETR-i ja viisaregistri põhimäärust, sest ainult ühe liidestatud andmekogu nimetamine ei taga õigusselgust olukorras, kus andmeid vahetatakse tegelikkuses ka teiste andmekogudega. PPA rändevaldkonna andmekogude õiguslik kaasajastamine on eraldi töös⁶ ning MIGIS-e põhimäärusest nähtub, et ETR-i ja viisaregistrisse tehakse automaatpäringuid.

Eelnõu § 2 kohaselt muudetakse MIGIS-e põhimäärust.

Välismaalaste seaduse (edaspidi *VMS*) § 297¹ lõike 1 kohaselt on MIGIS-e eesmärk tagada avalik kord ja riigi julgeolek välismaalase Eestis ajutise viibimise, Eestis elamise ja töötamise ning Eestist eemalviibimise asjaolude üle riikliku järelevalve teostamise kaudu. Lõike 2 järgi töödeldakse MIGIS-es välismaalase Eestis ajutise viibimise, Eestis elamise ja töötamise ning Eestist eemalviibimise asjaolude kohta riiklikus järelevalves kogutud andmeid.

PPA ja Kaitsepolitseiamet (edaspidi *KAPO*) teevad VMS-i § 296 lõigete 1 ja 2 kohaselt riiklikku järelevalvet välismaalase Eestis ajutise viibimise, Eestis elamise ja Eestis töötamise ning Eestist eemalviibimise asjaolude üle. See on TurS-i § 24 lõike 8 tähenduses seadusjärgne ülesanne. Samuti on VMS-i §-s 288 sätestatud majutustevõttele kohustus edastada välismaalase andmed PPA-le ja KAPO-le.

Eelnõuga nähakse ette, et välismaalasest majutusteenuse kasutaja andmeid võrreldakse migratsioonijärelevalveks järgmiste andmekogude andmetega:

1) ILLEGAL 2 – ILLEGAL 2 põhimääruses sätestatakse, et ILLEGAL 2 vahetab andmeid MIGIS-ega;

⁵ Siseministri 18. detsembri 2015. aasta määrus nr 81 „Elamislubade ja töölubade registri põhimäärus“ ([RT I, 28.12.2023, 9](#)) ning siseministri 16. detsembri 2015. aasta määrus nr 71 „Viisaregistri põhimäärus“ ([RT I, 25.10.2023, 4](#)).

⁶ Välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (rändemenetluste tõhustamine) eelnõu. – Eelnõude infosüsteemi toimik [nr 24-0222](#).

- 2) ETR – ETR-i põhimääruses on nähtud ette, et PPA võib oma ülesannete täitmiseks saada andmeid teistest riigi andmekogudest ja töödelda ETR-i andmeid seadusjärgsete ülesannete täitmiseks;
- 3) SIS selle riikliku registri kaudu – SIS-i riikliku registri põhimääruses⁷ on nähtud ette, et PPA-l on MIGIS-e kaudu andmetele juurdepääs politseikontrolliks;
- 4) SKEELD – SKEELD-i põhimääruses sätestatakse, et SKEELD vahetab andmeid MIGIS-ega;
- 5) VIS – andmetele juurdepääsu on reguleeritud VIS-i määruses⁸;
- 6) viisaregister – viisaregistri põhimääruses on nähtud ette, et PPA võib oma ülesannete täitmiseks saada andmeid teistest riigi andmekogudest ning töödelda viisaregistri andmeid seadusjärgsete ülesannete täitmiseks;
- 7) Interpoli andmekogud – kavandatud on võrdlus varastatud ja kaotatud reisidokumentide andmebaasiga.

Eelnõu § 2 punktiga 1 täiendatakse MIGIS-e põhimääruse § 6 lõikega 1¹, milles sätestatakse välismaalasest majutusteenuse kasutaja andmed, mida migratsioonijärelevalveks töödeldakse. MIGIS-es ei töödelda Eesti või mõne muu Euroopa Liidu kodaniku andmeid. Töödeldakse järgmisi andmeid:

- 1) eesnimi;
- 2) perekonnanimi;
- 3) sünniaeg;
- 4) kodakondsus;
- 5) reisidokumendi liik;
- 6) reisidokumendi välja andnud riik;
- 7) reisidokumendi number.

Eelnõu § 2 punktiga 2 täiendatakse MIGIS-e põhimääruse § 11 punktiga 21, milles sätestatakse, et majutusteenuse osutaja annab MIGIS-esse MIGIS-e põhimääruse § 6 lõikes 1¹ nimetatud andmed.

Eelnõu § 2 punktiga 3 täiendatakse MIGIS-e põhimääruse § 11 lõikega 2, et reguleerida välismaalasest majutusteenuse kasutaja andmete alusel automaatpäringu tegemist teistesse andmekogudesse. MIGIS saab praegu andmeid 18 andmekogust, samuti teeb MIGIS teistesse andmekogudesse päringuid andmete õigsuse kontrollimiseks või fakti kinnitamiseks.

Välismaalasest majutusteenuse kasutaja andmete alusel tehakse automaatpäring ILLEGAL 2, ETR-i, SIS-i selle riikliku registri kaudu, SKEELD-i, viisaregistrisse ning Interpoli varastatud ja kaotatud reisidokumentide andmebaasi.

Tabel 1. Välismaalasest majutusteenuse kasutaja andmete alusel automaatpäringute tegemine turismiinfosüsteemis migratsioonijärelevalveks

Eesmärk	Kriteerium	Andmekogu, kuhu automaatpäring tehakse
Avastada ja menetleda Eestis seadusliku aluseta	Kas välismaalase reisidokument vastab kadunud, varastatuks, õigusvastaselt omandatuks või kehtetuks tunnistatud reisidokumendile?	- Interpoli andmekogud - SIS

⁷ Siseministri 22. detsembri 2009. aasta määrus nr 93 „Schengeni infosüsteemi riikliku registri põhimäärus“.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 767/2008, mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VIS määrus). – [ELT L 218, 13.08.2008, lk 60–81](#).

viibivaid välismaalasi	Kas välismaalane kuulub väljasaatmisele?	- SIS - ILLEGAL 2
	Kas välismaalane on Eestis lubatud viibimisaega ületanud?	- VIS - viisaregister - ETR
	Kas välismaalasele on kohaldatud sissesõidukeeldu?	- SIS - SKEELD

Eelnõu § 2 punktiga 4 täiendatakse MIGIS-e põhimääruse § 15 lõigetega 4 ja 5, et sätestada välismaalasest majutusteenuse kasutaja andmete säilitamise tähtaeg. Kui välismaalasest majutusteenuse kasutaja andmete alusel saadakse automaatpäringule teisest andmekogust tabamus, säilitatakse välismaalasest majutusteenuse kasutaja andmeid turismiinfosüsteemis 30 päeva. See on piisav aeg, et algatada päringutabamuse põhjal menetlus. Juhul kui teisest andmekogust ei saada päringutabamust, kustutatakse välismaalasest majutusteenuse kasutaja andmed turismiinfosüsteemist viivitamata.

Eelnõu § 3 kohaselt muudetakse POLIS-e põhimäärust.

Politsei ja piirivalve seaduse § 8 lõike 1 kohaselt töödeldakse POLIS-es korra- ja süüteo- menetlusega seotud andmeid avaliku korra ja siseturvalisuse tagamiseks. Sama seaduse § 3 lõike 1 punkti 1 kohaselt on politsei ülesanne ennetada karistusseadustiku 9., 12., 13., 16., 17., 21. ja 22. peatükis sätestatud süütegusid, kui see ülesanne ei ole seadusega antud muu korra- ja süüteoorgani pädevusse, ning kaitsta avalikku korda korra- ja süüteoseaduses sätestatud alusel ja korras. Seejuures on PPA seadusjärgne ülesanne otsida tagaotsitavaid või teadmata kadunuid.

Eelnõuga täiendatakse POLIS-e põhimäärust selliselt, et majutusteenuse kasutaja andmete alusel tehakse automaatpäring POLIS-e otsimise andmestikku, Interpoli tagaotsitavate isikute andmekogusse ja SIS-i.

Tabel 2. Majutusteenuse kasutaja andmete alusel automaatpäringu tegemine turismiinfosüsteemis kriminaalmenetluse tõhustamiseks ning tagaotsitavate ja teadmata kadunute leidmiseks

Eesmärk	Kriteerium	Andmekogu, kuhu automaatpäring tehakse
Tuvastada tagaotsitava asukoht	Kas majutusteenuse kasutaja kohta on hoiatusteade, et teda otsitakse taga Euroopa vahistamismääruse alusel üleandmiseks või väljaandmise eesmärgil vahi alla võtmiseks või ta on riiklikult kuulutatud tagaotsitavaks?	- SIS - Interpoli andmekogud - POLIS-e otsimise andmestik
Tuvastada teadmata kadunu asukoht	Kas majutusteenuse kasutaja kohta on hoiatusteade, et ta on teadmata kadunud?	- SIS - POLIS-e otsimise andmestik
Ennetada, tõkestada, avastada ja menetleda kuritegusid	Kas majutusteenuse kasutaja kohta on hoiatusteade tema varjatud kontrolliks?	- SIS - POLIS-e otsimise andmestik
	Kas majutusteenuse kasutaja kohta on hoiatusteade, et ta võib olla seotud terroriakti või muu raske kuriteoga?	- SIS

Eelnõu § 3 punktiga 1 täiendatakse POLIS-e põhimääruse § 13 lõikega 3, milles nähakse ette, et majutusteenuse kasutaja andmete alusel tehakse automaatpäring POLIS-e otsimise andmestikku, Interpoli tagaotsitavate isikute andmekogusse ja SIS-i. Oluline on märkida, et SIS-i riikliku registri põhimääruses on nähtud ette, et PPA-l on POLIS-e kaudu juurdepääs SIS-i kantud andmetele, et teha politseikontrolli.

Eelnõu § 3 punktiga 2 täiendatakse POLIS-e põhimääruse § 15 lõiget 2 punktiga 10, mille kohaselt on POLIS-e andmeandja ka majutusteenuse osutaja.

Eelnõu § 3 punktiga 3 täiendatakse POLIS-e põhimääruse § 24 lõigetega 9 ja 10, et näha ette majutusteenuse kasutaja andmete säilitamise tähtaeg. Kui majutusteenuse kasutaja andmete alusel saadakse automaatpäringule teisest andmekogust tabamus, säilitatakse majutusteenuse kasutaja andmeid turismiinfosüsteemis 30 päeva. See on piisav aeg, et algatada päringutabamuse põhjal menetlus. Juhul kui teisest andmekogust ei saada päringutabamust, kustutatakse andmed turismiinfosüsteemist viivitamata.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Schengeni konventsiooni artiklis 45 sätestatud eesmärkidega ja isikuandmete kaitse üldmäärusega.

5. Määruse mõjud

Sihtrühm:

- 1) majutusteenuse kasutajad ja kaudselt majutusteenuse osutajad – Statistikaameti andmetel oli 2022. aasta seisuga Eestis 1337 majutusteenuse osutajat ning 2,6 miljonit siseturisti ja 1,09 miljonit välisturisti;
- 2) PPA ja julgeolekuasutused.

On oluline märkida, et eelnõu ei puuduta kogu sihtrühma samal ajal: kehtiv õigus ei võimalda majutusteenuse kasutajate andmete masstöötlust, vaid üksnes riskihinnangu alusel valida majutusteenuse osutajad, kelle teenuse kasutajaid kontrollitakse. Samuti mõjutab eelnõu majutusteenuse osutajaid vaid kaudselt. Eelnõuga ei tehta ühtegi muudatust, mis seonduks kohustusega registreerida ja edastada majutusteenuse kasutaja andmeid.

Pärast eelnõu jõustumist tohib praeguse kaheksasse andmekogusse kaheksa käsitsipäringu tegemise asemel teha majutusteenuse kasutaja andmete alusel ühe automaatpäringu kaheksasse andmekogusse korraga.

Sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju

Majutusteenuse kasutaja andmete töötlemist käsitatakse eraelu puutumatuse riivena. See, et õigusaktis loetletakse andmekogud, millesse tehakse majutusteenuse kasutaja andmete alusel automaatpäring, ja sätestatakse nende andmete säilitamise tähtaeg, aitab kaasa läbipaistvale andmetöötlusele ning seeläbi on eelnõul positiivne sotsiaalne mõju. Ühtegi põhimõtet list muudatust, mis seonduks majutusteenuse kasutaja andmete töötlemise õigusega, ei tehta. Kehtivas õiguses on nähtud ette, et majutusteenuse kasutaja esitab majutusteenuse osutajale TurS-i § 24 lõigetes 2 ja 3 nimetatud andmed ning PPA-l ja julgeolekuasutustel on õigus neid andmeid töödelda.

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Eelnõul on positiivne mõju PPA-le ja julgeolekuasutustele. Teistesse andmekogudesse automaatpäringu tegemise võimalus aitab hoida kokku PPA tööaega. Automaatpäringust saadud teave suurendab eelduslikult ka julgeolekuasutuste töö tulemuslikkust.

Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele

Rändevoog Euroopa Liidu välispiiridel on üha suurenenud ja suureneb ka edaspidi. Prognoosi kohaselt suureneb seaduslike piiriületuste koguarv 2025. aastaks 887 miljonini ja piiriületajatest ligikaudu kolmandik on kolmanda riigi kodanikud, kes sisenevad Schengeni riiki lühiajaliseks viibimiseks. Välismaalasest majutusteenuse kasutaja andmete alusel automaatpäringu tegemine rändevaldkonna andmekogudesse on lisameede, et tuvastada välismaalane, kes ei tohiks Eestis viibida. Oma elanike turvalisuse tagamine on Eesti ja teiste Euroopa Liidu liikmesriikide üldine eesmärk. Sisepiiridel piirikontrolli kompenseeriva meetmena on välismaalasest majutusteenuse kasutaja andmete töötlemine õiguskaitseasutustele lisatööriist võitluses terrorismi ja muu raske kuritegevuse vastu. Kui teha välismaalasest majutusteenuse kasutaja andmete alusel automaatpäring asjaomastesse, avaliku korra ja julgeoleku seisukohast olulistesse andmekogudesse, aitab see tabada märkimisväärselt rohkem välismaalasi, keda otsitakse terroriakti või muu raske kuriteo tõttu taga. 2022. aastal oli näiteks SIS-i kantud üle miljoni hoiatusteateid, millest 56% olid sisenemiskeelu kohta, kuid üle 160 000 isiku kanti SIS-i varjatud jälgimiseks.

Samuti on eelnõul positiivne mõju Eesti kodanikest tagaotsitavate ja teadmata kadunute leidmisele, sest see vähendab PPA tööaega, mis kulub nende leidmiseks tehtavatele päringutele.

Seega toob majutusteenuse kasutaja andmete töötlemine kaasa positiivse mõju riigi julgeolekule ja avaliku korra kaitsele ning edendab koostööd võitluses terrorismi ja raske kuritegevusega. Küll aga ei ole mõju ulatuslik ega oluline, sest ei kontrollita kõiki majutusteenuse kasutajaid, vaid neid, kelle kohta esitab majutusteenuse osutaja PPA-le või julgeolekuasutusele päringu alusel andmed. Seega ei ole muudatus uus meede, vaid eelnõuga tõhustatakse olemasolevat regulatsiooni.

Mõju isikuandmete töötlemisele

Arvestades, et PPA-l ja julgeolekuasutustel on juba õigus majutusteenuse kasutaja andmeid saada, on eesmärgipärane neid andmeid ka tõhusalt töödelda. Eelnõuga antakse õigus töödelda neid andmeid automaatselt kaheksas andmekogus, seejuures kustutatakse asjakohatuks osutunud andmed pärast töötlemist viivitamata. Majutusteenuse kasutaja andmete automaattöötlemise peamine eesmärk on ennetada ohtu riigi sisejulgeolekule kahel viisil:

- 1) tabatakse välismaalane, kes ei peaks Eestis viibima, või
- 2) tabatakse isik, kes on tagaotsitav.

Seega riivatakse majutusteenuse kasutaja eraelu puutumast, et kaitsta teist põhiseaduslikku väärtust – riigi sisemist rahu. Eesmärgi saavutamiseks on ka tõhusamaid meetmeid, nagu kõikide majutusteenuse kasutajate andmete pidev töötlemine PPA andmekogudes, kuid võrreldes riskihinnangu alusel tehtud päringuga oleks eraelu puutumatus riive sel juhul intensiivsem ja selleks tuleks muuta TurS-i.

Töödeldavate majutusteenuse kasutaja andmete koosseis sätestatakse eelnõu § 2 punktiga 1 ja § 3 punktiga 1. Andmeid töödeldakse turismiinfosüsteemis, kus säilitatakse 30 päeva vaid nende majutusteenuse kasutajate andmeid, mille alusel on saadud teisest andmekogust positiivne päringutabamus. Turismiinfosüsteemile kohaldub eelnõuga kehtestatav regulatsioon.

Seejuures ei muudeta POLIS-e ja MIGIS-e põhimääruses sätestatud juurdepääsuõiguseid või asutuste rolli POLIS-es ja MIGIS-es isikuandmete töötlemisel. Päringutabamuse andmed on kättesaadavad vaid sellise õigusega ametnikele. Automaatne andmetöötlus vähendab riivet eraelu puutumatusel, sest ametnik ei näe neid majutusteenuse kasutaja andmeid, mille alusel ei saada päringutabamust. Isikuandmeid töödeldakse jätkuvalt seaduses sätestatud alustel ehk isikuandmete töötlemine on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 punkti e tähenduses. Küll aga muutub andmete töötlemise laad isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 35 lõike 1 tähenduses – andmetöötlus automatiseeritakse. Seega on PPA koostanud majutusteenuse kasutaja andmete töötlemise kohta andmekaitsealase mõjuhinnangu.

Kokkuvõttes ei kaasne eelnõuga olulist mõju, sest muudatus ei ole uus meede. PPA-l ja julgeolekuasutustel on ka praegu õigus majutusteenuse kasutaja andmeid töödelda ning automaattöötluse reguleerimisega paraneb küll andmetöötluse läbipaistvus, kuid täpsem reguleerimine ei too majutusteenuse kasutajatele kaasa otsest tagajärge.

6. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

PPA saab määruse jõustumisel võtta kasutusele turismiinfosüsteemi, mille kulud kaetakse Euroopa Regionaalarengu Fondist. Rahalist tulu ei kaasne.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras ehk kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist, sest turismiinfosüsteem on kasutamiseks valmis ja kohanemiseks ei ole vaja lisa-aega.

8. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Justiitsministeeriumile ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Andmekaitse Inspeksioonile, PPA-le, KAPO-le, Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskusele ning Eesti Hotellide ja Restoranide Liidule.